

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:3, Issue:7
sssjournal.com

pp.233-242
ISSN:2587-1587

2017
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 13/07/2017 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 28/08/2017
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 03.09.2017

SPOR TURİZMİNDE FARKLI ALTERNATİFLER: BAYBURT İLİ ÖRNEĞİ *

DIFFERENT ALTERNATIVES IN SPORT TOURISM: BAYBURT CITY SAMPLE

Yrd. Doç. Dr. Emine TAŞ

Bayburt Üniversitesi, Bayburt Meslek Yüksekokulu, etas@bayburt.edu.tr, Bayburt/Türkiye

Öğr. Gör. Mehmet KAPUSIZOĞLU

Bayburt Üniversitesi, Bayburt Meslek Yüksekokulu, mkapusiz@bayburt.edu.tr, Bayburt/Türkiye

ÖZ

Küreselleşme olgusunun yaygın olarak kullanılmasıyla birlikte dünya; ‘küresel bir pazar’ olarak tanımlanmaktadır. Turizm de bu pazarda hak ettiği ilgiyi görmeye başlamıştır. Turizmin coğrafi alanlara genişlemesi, özellikle gelir düzeyi düşük insanların yaşadığı kırsal bölgelerde istihdam yaratılması açısından önemlidir. Ticari ve sınai yatırımların yok denecek kadar az olduğu yerleşim yerlerinde doğal ve tarihi kaynakların kullanılarak yaşam koşullarının iyileştirilmesi konusu önemini arttırmaktadır.

Bu çalışmamızda öncelikli olarak sportif amaçlı gerçekleştirilebilecek alternatif turizm türleri ele alınmıştır. Çalışmamızın ilerleyen kısımlarında Bayburt İli’nde gerçekleştirilebilecek spor turizmi türlerinden bahsedilerek, şehrin gelişiminde nasıl etkili olabileceği tartışılmıştır. Son olarak da spor turizminin sosyo ekonomik öneminden bahsedilerek turizmi ilgilendiren AB Siyasa, Program ve Fonları tanıtılarak çalışma tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Alternatif Turizm, Spor Turizmi, AB Siyasa Program ve Fonları, Bayburt City.

ABSTRACT

Along with the common use of globalization phenomenon, the world is now being described as a “global market”. Tourism also begins to draw the attention it deserves in this market. Expansion of tourism geographic areas, it is important to create jobs in rural areas especially those with low income. Using natural and historical resources improvement of living conditions increasing importance where in settlements which commercial and industrial investments are scarce.

In this study, alternative tourism types that can be realized primarily for sportive purposes are discussed. Later in our work, speaking of sports tourism types that can be realized in Bayburt province, it has been discussed how the city could be effective in its development. Last by mentioning from the socio-economic importance of sports tourism ,the work has been completed by introducing the EU Politics, Programs and Funds.

Key words: Tourism, Alternative Tourism, Sportive Tourism, EU Politics, Programs and Funds, Bayburt.

1. BAYBURT İLİ’NİN COĞRAFİ YAPISI

Bayburt, Doğu Karadeniz bölgesinin iç kesiminde yer alan ve Doğu Anadolu ile geçiş bölgesinde bulunan bir ildir.

Bayburt ili 40 derece 37 dakika kuzey enlemi ile 40 derece 45 dakika doğu boylamı, 39 derece 52 dakika güney enlemi ile 39 derece 37 dakika batı boylamları arasında yer alır. Doğusunda Erzurum, batısında Gümüşhane, kuzeyinde Trabzon ve Rize, güneyinde Erzincan illeri ile çevrili, Anadolu’nun

* Bu çalışma 12-14 Mayıs Tarihler arasında İKSAD ev sahipliğinde Gaziantep’te düzenlenen AL-FARABİ Kongresinde sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

kuzey doğusunda Çoruh Nehri kenarında ve denizden 1550 m. yükseklikte kurulmuş 3739 km² yüzölçümlü bir ildir.

Doğu Karadeniz Bölgesi'ni Doğu Anadolu'dan ayıran sıra dağları birbirine bağlayan Soğanlı, Vavuk, Otlukbeli ve Zigana geçitleri gibi önemli geçitler arasında, Çoruh Vadisi'nin kuzey-güney yönlü akışa sahip bölümünde yer almaktadır.

2. TURİZM TANIMI

Günümüzde her yıl milyonlarca insan, sürekli yaşadıkları yerlerden geçici sürelerle ayrılarak başka ülkelere yada bölgelere gitmekte ve buralarda gezip görme, dinlenme, eğlenme ve öğrenme gibi, psikolojik, sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılamaktadırlar. Ekonomik ve sosyal anlamda geniş etkiler doğuran ve turizm olarak isimlendirilen bu olay, günümüz uygarlığının temel bir özelliğini oluşturmaktadır (Barutçugil,1989:15).

W. Hunziker'in 1941 yılında yaptığı tanıma göre turizm; "para kazanma amacına dayanmayan ve devamlı kalış biçimine dönüşmemek kaydıyla, yabancıların bir yerde konaklamalarından ve bir yere seyahatlerinden doğan olay ve ilgilerin tümüdür" (Ülger,1992:10).

3. SPOR TANIMI

Spor tek başına veya toplu olarak yapılan, kendine özgü kuralları olan genelinde bir yarışmaya dayanan bedensel ve zihinsel yetilerin gelişimini sağlayan eğitici ve eğlendirici uğraştır. Spor, ferdin doğal çevresini beşeri çevre haline çevirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar altında araçlı veya araçsız, ferdi veya toplu olarak boş zaman faaliyeti kapsamı içinde veya tam zaman olacak şekilde meslekleştirerek yaptığı sosyalleştirici, topluluğu bütünleştirici ruh ve fiziki geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur (Kılıcigil,1985)

4. SPORTİF TURİZM

Günümüzde turizm ile sporun zaman, mekan ve fonksiyonel açıdan ilişkisi ayrıca sporun turizm açısından sürekli artan önemi ayrı bir sportif turizm kavramının geliştirilmesine neden olmuştur. Sportif turizm veya spor turizmi spora ilgi duyan kişilerin turizme katılmalarından doğan olaylar ve ilişkiler bütünü olarak tanımlanabilir (Toskay, 153-158).

Sportif turizm değişik biçimlerde ortaya çıkabilir. Öncelikle turizm olayı çerçevesinde spor yapılması, sürekli ikamet edilen yer dışına çıkılarak yapılan dinlenme, gevşeme veya o spor kolunda gelişmeye yardımcı idmanlar turizm çerçevesindeki sportif faaliyetler içinde sayılabilir. Kayak, rafting, mağara turizmi, bisiklet, yamaç paraşütü, sportif olta balıkçılığı ve cirit sporu sportif turizm kapsamında değerlendirilmektedir.

5. BAYBURT'TA SPOR TURİZMİ

Turizm destinasyonunun belirlenmesinde coğrafi görünüm büyük önem taşımaktadır. Coğrafi görünümün önemli belirleyicilerinden biri şüphesiz ki, dağlık alanlardır. Dağlık alanların turizme açılması, dağcılara ulaşım konaklama, ağırlama ve rehberlik gibi hizmetlerin verilmesi sayesinde olmuştur. Dağlar macera heyecan ve değişiklik arayanlara çeşitli rekreasyonel faaliyetler ve yeni spor alanları oluşturmaktadır (Doğaner, 2001:176-177).

Alp Himalaya dağ sistemi üzerinde yer alan ülkemiz gerek flora ve gerekse fauna açısından oldukça zengin dağ ve sıradağlara sahiptir. Bu özelliği sayesinde başta Doğu Karadeniz Bölgesi ve Bayburt ili dağ yürüyüşleri ve tırmanışları açısından önemli bir potansiyeli bünyesinde barındırmaktadır. Bu potansiyel değerlendirilirse turizm olgusu içerisinde önemli bir yere sahip olacak ve başta turizmin çeşitlenmesine katkıda bulunacağı gibi, arz kapasitesinin gelişmesine ve ilin ekonomisine ve sosyal yaşamına da katkıda bulunacaktır. Bayburt'un doğal yapısı dikkate alındığında gerçekleştirilebilecek spor turizmi çeşitleri şunlardır:

- ✓ Kış Turizmi-Kayak
- ✓ Su Sporları-Rafting

- ✓ Trekking ve Mağara Turizmi
- ✓ Bisiklet Spor Turizmi
- ✓ Yamaç Paraşütü
- ✓ Avcılık
- ✓ Sportif Olta Balıkçılığı
- ✓ Atlı Doğa Gezisi
- ✓ Atlı Cirit Sportu
- ✓ Oryantiring
- ✓ Gençlik Ve Kamp Turizmi

5.1.Kış Turizmi-Kayak

Üzerinden karın eksik olmadığı yüksek dağlarda kurulan kayak tesisleriyle yapılan kış turizmi Türkiye için önemli bir turizm çeşididir. Dağların ilk olarak turizme açılması sportif etkinliklerden dağcılık ve kayak sporu sayesinde olmuştur. Dağların kayak sporuna uygun alanlarının konaklama, ağırlama ve eğlence tesislerinin yapımı ile kayak merkezine dönüşmesi kış turizmini ortaya çıkarmıştır. Kış turizmi kayak sporu ile ilişkili olduğu için kar yağışları, karın kalınlığı, karın yerde kalma süresi kış turizminin süresini belirlemektedir (Doğaner,2001:176-177).

Kış aylarının uzun ve karlı geçtiği bölgelerde alternatif bir turizm çeşidi olarak gelişen kayak ve/veya kış turizmi önemli bir atraksiyon olarak karşımıza çıkmaktadır. Kuzey ve alp disiplini şeklinde iki başlıkta toplanan kayak sporu, bugün bir çok dünya ülkesinde olduğu gibi, ülkemizde de önemli bir çekicilik olarak görülmektedir. Zira, kayak turizmi, hem turizmin yazdan kışa kaydırılması ile zamana ve hem de deniz turizminden yoksun kalan iç bölgelerimizde (bölgenin veya ilin sosyo-kültürel, ekonomik yaşamına katkısı, yarattığı istihdam bakımından) alana yayılması açısından önemlidir. Bu önem turizmin devamlılığı açısından olurken, aynı şekilde, sektörde yaz sezonuna bağımlı olarak çalışan kesime de ek istihdam yaratması açısından da önemlidir.

Yüzey şekilleri, iklim ve karın kalitesi açısından en önemli bölgemiz olan Doğu Karadeniz Bölgesi ve bu bölge içinde yer alan Bayburt, kış turizmi açısından oldukça önemli bir potansiyele sahiptir. Turizmin önemli çekiciliklerinden biri olan kayak (kış) turizmi Bayburt'ta da özellikle belirli bölgelerde kış sporları merkezi olabilecek oranda geliştirilmeye müsaittir. Bu sahaların düzenlenip kış turizmine açılması şüphesiz ki, bir çok açıdan ile katkı sağlayacaktır. Ancak bu sahaların turizme açılması belli bir plan çerçevesinde ciddi bir yatırımı ve teşviki gerektirmektedir. Bunların başında ulaşım, konaklama tesisleri ve mekanik tesisler gelmektedir.

İlde kurulacak kış sporları merkezi hem kış sporlarına dayalı bir turizm çeşidinin gelişmesini sağlar hem de yarışmalar düzenlenmek suretiyle sportif amaçlarla da kullanılabilir. Bayburt'ta faaliyette olan tek bir kayak merkezi bulunmaktadır.

Kop Dağı Kış Sporları ve Kayak Merkezi: Bayburt'a 39 km Erzurum iline 90 km mesafede olup Bayburt - Erzurum ana tur güzergahı üzerindedir. Ulaşım karayolu ile sağlanmakla birlikte merkez Erzurum Havalimanı'na 80 km, Aşkale tren istasyonuna 20 km, Trabzon Havalimanı'na 215 km, Erzincan Havalimanı'na ise 240 km mesafededir. Tarihi ipek yolu güzergahı üzerinde bulunan merkez; Karadeniz Bölgesi'ni Doğu Anadolu Bölgesi'ne bağlayan stratejik bir noktadadır. Merkezde 1300 m uzunluğunda 70 adet teleksi askısı bulunmaktadır. Merkezin 2950metrelik zirvelerden başlayan kayak pistleri uluslararası standartlarda amatör ve profesyonel sporcularımıza hizmet sunmaktadır. 112yatakkapasiteli, konaklama amaçlı 2 yıldızlı kayak evinin de bulunduğu merkez; gençlik ve dağ turizmi aktiviteleri açısından da oldukça idealdir. Merkezin bulunduğu alanda kamp-karavan,atlı doğa yürüyüşü, trekking, ayak paleti ile karda yürüyüş, gibi etkinlikler yapılabileceği gibi ornitoloji, foto safari, jeep safari ve bisiklet turları da gerçekleştirmek mümkündür. Bu bölge kış aylarında kayak merkezi olarak kullanılırken, yaz aylarında ise çim kayağı ve/veya rekreasyonel amaçlı tırmanışlar için de kullanılabilir.

5.2. Su Sporları-Rafting

Sportif turizmin önde gelen dallarından biri olarak akarsu turizmine yönelik ülkemizin sunduğu bu büyük potansiyelin geliştirilmesi ve tanıtımının yapılması önem arz etmektedir. Büyük yatırımlar gerektirmeyen akarsu turizmi çevrenin tarihi, arkeolojik, kültürel ve otantik değerleri ile bir bütün oluşturmaktadır (Akpınar ve Bulut, 2010).

Rafting beş yada dokuz kişilik şişme botlarla yapılan kürek çekmeyi gerektiren bir su sporudur. Rafting tamamıyla doğal şartlarda gerçekleştirildiği için çevre ile uyumlu, betonlaşmaya ve çevre kirliliğine yol açmayan ve doğal güzellikleri ön plana çıkaran bir turizm türüdür (Ahipaşaoğlu ve Çeltek, 2006).

Bayburt'tan başlayıp İspir ve Yusufeli'ni takip ederek Artvin'e kadar yaklaşık 260 km. uzunluğundaki Çoruh Nehri'nde dört farklı etapta rafting yapmak mümkündür. Çoruh Nehri dünyanın en hızlı akan nehirlerinden birisi olması özelliğiyle her yıl rafting sporuna ilgi duyan yerli ve yabancı turistlerin akınına uğramaktadır. Bayburt sınırları içerisinde bulunan ve İspir'e kadar uzanan 106 km'lik alanın belli bölümlerinde rafting yapabilmek mümkündür. Bayburt'tan Çoruh Nehri'ni takip ederek ulaşılan Dikmetaş Köprüsü'nün her iki yakasında kamp kurulabilecek alanlar mevcuttur ve ilk parkur buradan başlatılmaktadır. İkinci kamp ve parkuru yeri ise Aslandede Köyü civarındadır. Bayburt-İspir arasındaki parkur ikinci ve üçüncü zorluk derecesindedir. Bu parkur ortalama 3 günde bitirilebilir. İspir'e gelmeden 3km önce Çoruh Nehri'nin sol yakasında kamp yapma imkanı sağlayan alanlar bulunmaktadır.

5.3. Trekking ve Mağara Turizmi

Özü, dağ, bayır, orman demeden; doğal hayatın zorluklarına da göğüs gererek belirli noktalara yürümek (bazen de tırmanmak) olan Trekking sporu, günlük yaşamın sıkıntılarını doğada eritmek isteyenler için özel bir alternatiftir. Trekking doğada yapılan yürüyüşlere genel olarak verilen bir isimdir. Motorsuz araçlarla ve yük hayvanları ile yapılan iz sürme, patika takibi, dağ ve doğa geçişleri ve yürüyüşleridir. Eğlence amaçlı değil sportif amaçlı bir faaliyettir (Şahin, 2006).

Bayburt dağcılık ve doğa yürüyüşü (trekking) açısından da adeta cennettir. Bayburt'un tertemiz havasının doğa yürüyüşlerinde pek çok endemik bitki türünü görebilmekte mümkündür. Doğa sever insanların tabiat güzelliklerini yaşamak ve doğa ile bütünleşmek amacı ile gerçekleştirdikleri trekking, günümüzde eko turizm açısından değerlendirilmektedir. Kalabalık ve gürültülü şehir hayatından bir an olsun uzaklaşmak doğa ile baş başa bir gün geçirmek isteyenler için Bayburt'un dağlık, ormanlık alanları, yaylaları ve köyleri doğal gezinti alanlarıdır. Şehir merkezinden Aslandeği'nin zirvesine uzanan yaklaşık 12 km uzunluğa sahip parkur şehre panoramik bir bakış açısı sağlayan yapısı, çeşitli ağaç türleri ve bitkilerin varlığı ile son derece çekicidir.

Bayburt denizden oldukça yüksek bir rakıma sahip dağları ile dağcılığa tutkun maceracılar da eşsiz imkanlar sunmaktadır. Dağlık alanlar il yüzölçümünün %45'ini oluşturmaktadır. Güneyde yer alan dağlar batıdan doğuya doğru; Pulur (2300 m.), Otlukbeli (2520 m.), Saruhan (2400 m.), Coşan (2963 m.), Kop (2600 m.) ve Çavuşkıran (2850 m.) Dağları; kuzeyde ise batıdan doğuya doğru; Zülfe (2750 m.), Kemer (2856 m.), Soğanlı (2756 m.) ve Haldizen (3000 m.) Dağları olup, bu dağlarda dağcılık sporu için uygun parkurlar bulunmaktadır.

Mağaraların görsel, sportif, sağlık ve kültür açısından sahip olduğu özellikler, turizme kaynak olarak mağara turizmini ortaya çıkarmıştır. Mağara turizmi, sportif ve bilimsel amaçlı olarak mağaracıların, mağara içlerinin doğal güzelliklerini keşfetmeleri ve tanıtımları ile başlamıştır. Mağaralar, mağaracılık sporu açısından aktif turistleri çekerken, diğer taraftan giriş açılması, dolaşımın düzenlenmesi, aydınlatma hizmetleri ile her yaştan ve gruptan turistleri çekmektedir. Mağaralar sarkıt ve diktler, traverten vb. oluşumlarla süslü salonları, gölleri, yeraltı dereleri ile doğa turizminin, mikro iklimiyle sağlık turizminin, yerleşik ve dini ibadet yeri olarak kültür ve inanç turizminin konusu içine girmektedir (Doğaner, 2001:163).

Mağaraların doğa turizmi açısından en önemli özelliği, mağara ortamında damlama, akma, buharlaşma, durgun su ortamı gibi çökme mekanizmaları nedeniyle oluşan speleotem (mağara oluşumu) adı verilen şekillerin biçim, renk, yoğunluk ve boyutları açısından sunduğu görselliklerdir (Doğaner, 2001:164)

Doğa turizminde mağaralar görsel amaçlı ve sportif amaçlı olmak üzere iki şekilde kullanılırlar. Görsel amaçlı kullanımlar için speleotem şekiller bakımından zengin, dolaşımın kolay olması bakımından yatay yönde gelişmiş, ulaşım olanağı sağlanabilen mağaralar seçilir. Sportif amaçlı kullanılanlar içinde derinlik ve uzunluk daha önemli olmaktadır (Doğaner, 2001:164) Bayburt'taki Çimağıl Mağarası ve Helva Köyü Buz Mağarası görsel amaçlı ve sportif amaçlı değerlendirilebilecek özellik göstermektedir. Ayrıca Aydıntepe Yeraltı Şehri özellikle sportif amaçlı mağara turizmi kapsamında yoğun ilgi görecektir.

5.4.Bisiklet Spor Turizmi

Bütün dünyada hızla yayılan yeşil turizm anlayışına paralel olarak ülkemizde de bisiklet turları son yıllarda seyahat acenteleri tarafından doğal güzelliklere sahip kırsal alanlarda düzenlenmektedir. Turizm bakanlığı yatırımlar genel müdürlüğü, turizmin çeşitlendirilmesi, ülke genelinde yaygınlaştırılması ve bölgesel sosyo- ekonomik gelişmeye katkı sağlaması amacı ile çeşitli projeler yürütmektedir. Bisiklet turizmi bu amaçları destekleyen turizm türlerinden biridir.

Bisiklet turları yapmaya uygun bölgelerde bisiklet turlarının yapılacağı parkurların tespiti ve bu parkurların üzerinde gerekli düzenlemelerin yapılması amacı ile turizm bakanlığı tarafından bir çalışma başlatılmıştır. Turizm bakanlığınca bisiklet tur güzergahlarını tespitinde göz önünde bulundurulacak kriterler belirlenmiştir (ipek Yolu Dergisi,1994:33).

Turizm aktiviteleri içerisinde cazip bir doğa sporu olarak giderek daha çok ilgi ve talep gören bisiklet turizmi, ürün çeşitliliğinin artırılması ve doğaya saygılı bir turizm atraksiyonu olarak geliştirilmesi gereken bir aktivitedir. Yoğun talep gören bu sporun geliştirilmesi için Bayburt, özellikle güzergah çeşitliliği açısından oldukça zengindir.

Türkiye ölçeğinde yaklaşık 37 ulusal-uluslararası bisiklet yarışı düzenlenmektedir. Bu bağlamda bu turizm çeşidinden en rasyonel faydaları sağlayabilmek için bütün turizm değerlerini, altyapıyı, pazarlamayı ve diğer değişkenleri kapsayacak bir planlama çalışması ile halen yapılmakta olan yarışa birkaç bisiklet ayağının katılımını sağlamak gerekmektedir.

Erzurum-Bayburt, Bayburt-Trabzon arasında yapılabilecek bir bisiklet yarışı parkuru veya Bayburt-Çaykara yolu güzergahında Çoruh Nehri takip edilerek oluşturulacak bir bisiklet yarışı etkinliği bölgenin tanıtılması adına katkı sağlayacaktır.

5.5.Yamaç Paraşütü

Bayburt'ta Single (Tek kişilik) ve Tandem (Çift kişilik) uçuşları şeklinde yamaç paraşütçülüğünün yapılabileceği elverişli alanlar bulunmaktadır. Özellikle Aslandağı Şahin Tepesi, Duduzar Tepesi'nin iki farklı noktası ve vericiler bölgesinden yapılan çıkışlarla şehirde kuş bakışı turlar gerçekleştirilebilir.

Nitekim 2013 yılı Dede Korkut Şenlikleri'nde gerçekleştirilen aktiviteler hem yerli halk tarafından hem de şenlik kapsamında Bayburt'a gelen yerli ve yabancı turistler tarafından ilgi ile izlenmiştir. Bir çok turistin denemek isteyeceği bir sportif faaliyet olarak, yaz aylarında Bayburt ikliminin ve coğrafi yapısının bu sporu yapmaya elverişli olması il için bir avantajdır.

5.6. Avcılık

Estetik ve turistik yönleri ile bir rekreasyon turizm şekli olarak insanların gereksinimlerine yanıt veren av turizmi, özel kulüp veya acenteler tarafından av meraklıları için kara avcılığı ve deniz avcılığı şeklinde düzenlenmektedir (Olanı, 1984:86).

Avcılık bir çok turizm destinasyonu için konaklama imkanı yarattığı için önemli bir turizm çekiciliğidir. Bu konuda Afrika ülkeleri ve Hindistan gibi bazı ülkelerin uzmanlaşmış olmasına

karşılık, Türkiye bu konuda daha yolun başındadır. Ancak, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Av ve Yaban Hayat Dairesi Başkanlığı'nın başlatmış olduğu çalışmalar oldukça ümit vericidir. Zira bir çok ilin yaban hayvanlarının tespiti çalışması ve bununla doğru orantılı av saha ve zamanlarının belirlenmesi ve haritalanmasına yönelik faaliyetler sayesinde bu konuda da gelişmeler olacaktır.

Türkiye ölçeğinde Orman Bakanlığınca A Grubu seyahat acentelerine verilen av turizmi izin belgesi ile bir çok ilde avcılık turizmi yapılmaktadır. Bu verilen izin belgesinde av partisine katılacak avcının adı, soyadı, uyruğu, yurdumuza giriş ve çıkış yapacakları gümrük kapıları ve tarihleri, avlanacakları yer, avlanma tarihleri ve avlayabilecekleri av hayvanı türleri ve sayıları belirtilmektedir. Seyahat acenteleri diğer turizm çeşitlerini etkiledikleri gibi avcılık turizmini bizzat yönlendirmektedirler. Bu bağlamda diyebiliriz ki bir destinasyonda avcılık turizminin gelişmesi için av potansiyeli kadar önemli olan diğer konu seyahat acentelerinin sizi tur programlarına alıp almamaları ile doğru orantılıdır.

Av kaynakları açısından önemli bir potansiyele sahip olan Bayburt, bu potansiyelini kullanma yönünde nerdeyse hiçbir girişimde bulunmamıştır. Daha öncede ifade ettiğimiz gibi, tüm dünyada ve özellikle son yıllarda ülkemizde bir sektör haline gelmiş olan av turizmi, bir çekicilik olarak Bayburt'ta turizmin gelişmesinde kullanılabilecek bir kaynaktır. Planlı bir yaklaşımla yapılacak bir düzenleme ve envanter çalışmasından sonra mevcut türlerin sayısına bağlı olarak av turizmine sunulacak türler belirlenir ve sayısal çoğunluğa ulaşamamış türlerin korunması sağlanabilir.

Bu durum av hayvanlarının devamlılığını sağlayacağı gibi ilin ekonomisine de olumlu katkı sağlayacaktır. Zira, Bayburt coğrafi konumu, yeryüzü şekilleri ve sulak alanlarının çokluğu nedeniyle bir çok yaban hayvanına ev sahipliği yapmaktadır. Av hayvanları çeşitliliğine bağlı olarak ortaya çıkan bu potansiyelin diğer turizm çekicilikleri ile desteklenmesi durumunda, ile ekonomik anlamda katkı sağlayacağı kanaatindeyiz. Çünkü avcılık, hem avlanan hayvanlardan alınan ücretler hem de ilde konaklama yaratması ve av malzemeleri işletmelerinin açılmasını yönündeki teşvik edici bir etkisi olması nedeniyle, önemli bir çekiciliktir. Bayburt'ta dağlık, sulak ve kısmen de orman alanlarının var oluşu av hayvanlarının çeşitlenmesine neden olmuştur.

Bayburt özellikle kara avcılığı açısından en çok tercih edilen iller arasında yer almaktadır. İlde avcılıkla ilgili uygulamalar 3167 Sayılı Kara avcılığı kanunun çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Kanunda yerleşik uygulamalar ve yasakların yanı sıra her yıl merkez av komisyonu tarafından avlanma ile ilgili yerel düzenlemeler yapılmaktadır. Merkez av komisyonu yasadan aldığı yetkiye dayanarak her yıl çevre ve orman il müdürlüğünün koordinasyonunda toplanarak gelecek av sezonu için belirleyici kararlar almaktadır.

Türkiye'deki genel uygulamalar paralelinde ilde avlanılmasına izin verilen yaban hayvanları türlerine ve avlanma sürelerine göre şu şekildedir: Birinci grup; bıldırcın, kaya güvercini, tahtalı ve üveyik. İkinci grup; keklik, kum kekliği, kıkırlık, bağırtlak, ada tavşanı ve tavşan. Üçüncü grup; tilki, sansar, sakar meke, ördek giller, kaz giller, kızkuşu, karataş, çulluk, küçük su çulluğu, sultani su çulluğu ve bekasindir.

Adı geçen bu hayvanların çoğunluğu Bayburt'ta bulunmakta ve bu hayvanlar periyotlar halinde ağustos ortalarından şubat sonuna kadar avlanabilmektedir. Ancak kurt, yaban domuzu karga vb. hayvanların avı, izin alınması koşuluyla yıl boyunca serbesttir.

Ancak doğal ortamdaki hayvanlar yerine çiftliklerde aynı hayvanların yetiştirilip av sezonunda salıverilerek av sporu yapılması, hem doğal yaşamı koruma açısından hem de bir sektör olarak gelir kapısı oluşturmaya açısından daha sağlıklı ve verimli olacaktır.

5.7. Sportif Olta Balıkçılığı

Çok sayıda göle, gölete ve akarsuya sahip olan Bayburt, bu potansiyelinin kullanılması noktasında sportif olta balıkçılığı için uygun bir mekandır. Giderek artan sportif turizm ve bu turizm aktivitesine

katılan insanlar, doğayla baş başa kalma ihtiyaçlarını çeşitli spor aktiviteleriyle bütünleştirmeye çalışmaktalar. Bu aktivitelerden biri hiç şüphesiz ki sportif olta balıkçılığıdır.

Bayburt bünyesinde barındırdığı dereler,göller ve göletler en önemlisi de Çoruh Nehrinin varlığı ile olta balıkçılığına son derece uygun alternatifler sunmaktadır. Masat, Kopuz, Beşpınar, Ozansu, Yoncalı, Yazyurdu, Kılıçkaya ve Çatıksu Dereleri alabalık yönünden; Oruçbeyli, Sakızlı, Saraycık, Danişmend, Eymür, Gökçedere Göletleri ise sazan balığı yönünden zengindir.Ancak son dönemde meydana gelen alabalık popülasyonundaki azalma nedeniyle alabalık avcılığı yasaklanmıştır.Özellikle etinin lezzeti yönüyle bilinen kırmızı benekli alabalık türü bu yörede yaygın olmasına rağmen bilinçsiz avlanma ile sayısı azalmıştır.

Sportif olta balıkçılığının diğer doğa sporları ile birlikte Bayburt'ta bir turizm potansiyeli olarak ele alınması gerekmektedir. Bu tür sportif ve rekreasyonel faaliyetler, konaklama süresini uzatır ve dolayısıyla turizmin ilin ekonomisine katkısını artırır. Zira Bayburt'ta turizmin en önemli sorunlarının başında, turistlerin konaklama ihtiyacını karşılayacak tesisler ve konaklama süreleri gelmektedir.

5.8. Atlı Doğa Gezisi

Doğal güzelliği,bitki örtüsü, sosyo-kültürel özellikleri,tarihi dokusu bakımından farklı özellikler taşıyan alanlarda gününbirlik veya birkaç günlük gezi programları aracılığıyla atlı doğa gezileri bir alternatif turizm faaliyetidir.

Yüksek döviz girdisi elde edilebilecek aktivitelerden biri olan bu atraksiyon, Bayburt'un coğrafi yapısı ve görsel güzelliği nedeniyle ilgi görebilecek bir aktivite olabilir. Ancak günümüzde il bünyesinde böyle bir aktivitenin yapılmıyor olması bir kayıp olarak görülebilir. Oysa daha öncede ifade ettiğimiz gibi turistlerin atraksiyon motivasyonlarını arttırabildiğimiz sürece veya diğer bir ifadeyle daha çok çekicilik sunabildiğimiz sürece onların konaklamasını sağlayabiliriz. Atlarla yapılacak olan bu turların turistlerin konaklama taleplerini arttıracak görüşündeyiz. Bayburt'ta atlı doğa gezisi için Çoruh Vadisi ve Kop Dağı uygun ortamlar sunmaktadır.

5.9. Atlı Cirit Sportu

Cirit, Türklerin yüzyıllardan beri oynadıkları en eski atlı ata sporudur. Özellikle Bayburt, Erzurum, Kars, Konya, Balıkesir ve Söğüt yörelerinde cirit müsabakaları düzenlenmektedir.

Özellikle yabancı turistler alışlagelmiş spor müsabakalarından ziyade daha ilginç spor karşılaşmalarını izlemeyi tercih etmektedir. Destinasyona özgü ve o kültürde daha çok bilinen aktiviteleri yerinde görmek ve hatta yaşamak turistlere daha cazip gelmektedir. Bu bağlamda atlı cirit sporu önemli bir turizm çekiciliği oluşturmaktadır.

Cirit oyunu iki takım halinde oynanmaktadır.Oyuncu sayısı her bir takım için beş,altı veya yedi kişiden oluşmaktadır. Oyun alanı için 70-120 metre genişliğe ihtiyaç vardır.Takımlar karşılıklı olarak dizilirler. Oyuncular sağ ellerine atacakları ciriti sol ellerine ise yedek değneği ve kamçıyı alırlar.İki takımın birinden bir atlı oyuncu öne fırlar karşı takıma30-40 metre kadar yaklaşır. Karşı takımdaki oyunculardan birine sağ elindeki değneği yani ciriti savurur,sonra geri döner atını kendi takımının bulunduğu alana doğru mahmuzlar. Karşı takımın oyuncusu hızla onu takip eder ve elindeki ciriti ona doğru fırlatır. Bu kez ilk oyuncunun çıktığı sıradan bir kişi onu karşılar ikinci takımdan çıkan oyuncu süratle yerini almak için geri dönmeye çalışır. Bu defa rakibi onu kovalar ve ciritini atar, oyun bu şekilde devam eder.

Kendine özgü kuralları ve puanlama sistemi olan cirit sporu özellikle bayramlarda ve şenliklerde oynanır. Bayburt'ta, Bayburt Üniversitesi'ne bağlı bir cirit takımı çeşitli illerdeki karşılaşmalarda ili temsil ederken aynı zamanda ilde düzenlenen şenliklerde de diğer takımlarla mücadele etmektedir.

5.10. Oryantiring

Oryantiring; kelime anlamı ‘koşarak veya yürüyerek hedef bulma’ olan, her türlü arazide yapılabilen, görüşülenlerin kontrol noktalarını harita ve pusula yardımı ile en kısa zamanda ziyaret etmeye çalıştığı bir doğa sporudur.

Oryantiring’i benzerlerinden ayıran en önemli unsur koşarken takip edilecek bir liderin veya işaretlenmiş bir parkurun olmamasıdır. Bulunulan yerden gidilecek yere ulaşmak için her sporcuya göre değişen sonsuz sayıda farklı seçenek bulunmaktadır. Sporcuların hem kendi özelliklerini, hem diğer sporcuları, hem de içinde bulundukları arazinin özelliklerini dikkate alarak en doğru kararı en kısa süre içinde vermeleri, bir başka ifade ile atletik kapasitelerine ek olarak mutlaka zihin yeteneklerini kullanmaları gerekmektedir (www.geocities.com, 15.12.2013). Bayburt ili oryantiring için muhteşem imkânlar sunmaktadır. Birkaç turizm faaliyeti birleştirilerek katılımcılara farklı bir tatil imkânı sunulabilir.

5.11.Gençlik ve Kamp Turizmi

‘Gençlik turizmi 15-24 yaş dilimleri arasındaki bireylerin, anne, baba veya diğer aile yakınları olmaksızın turizme katılmalarıdır’ (Kozak vd., 2000:16).Gençlik turizmi bazı özellikleri ile diğer turizm şekillerinden ayrılmaktadır. Bu özellikler fikren ve fiziki olarak gelişmelerine katkıda bulunacak niteliktedir. Bunlar; dünya barışını sağlamada önemli yer tutuyor olması, gençlerin ve öğrencilerin fiziki güçlerini yükselterek, üretken faaliyetlerini hızlandırabiliyor olması ve gençlerin ruhsal ve kültürel yönde gelişmelerine yardımcı olması şeklinde sıralanmaktadır (Gökdeniz, 2004: 95).

Dolayısıyla gençlik turizminin hedefi ‘dinç, sağlıklı, bakış açısı geniş, teorisi, pratiği bağdaştıran, yaşayarak öğrenen ve eğlenen gençler yaratmak veya en azından bu yönde katkıda bulunmaktır’ (Gökdeniz, 2004:95). Zaten Atatürk’te çeşitli vesilelerle yaptığı konuşmalarında gençleri değişik şekillerde tanımlamıştır. Bunları; ‘fikren, ilmen ve fennen kuvvetli’, ‘erdemli’, ‘yüksek karakterli’, ‘bilimden güç alan’, ‘fikir eğitimi ile olduğu gibi beden eğitimiyle de yeteneklerini geliştirmiş’, ‘güzel sanatları seven’, (Fevzioğlu,1992:872) şeklinde sıralamıştır. Bu bağlamda başta geleceğimizin teminatı olarak adlandırdığımız gençlere sosyal, zihinsel ve bedensel anlamda kendilerini yenileme ve geliştirme ortamı olarak Bayburt ilinin seçilmesi oldukça anlamlı olacaktır. Bu turizm şekli ile hem Bayburt’a gelecek gençler atraksiyon motivasyonunu sağlayacak hem de ilden bu atraksiyonlara katılacak olan gençlerin kendilerini geliştirmesi adına bir etkinlik olmuş olacak. Bu faaliyette iki taraflı bir etkileşim ve kazanım söz konusudur.

Ancak gençlik turizminde maliyet önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada ildeki kamu kuruluşlarına ait tesisler örneğin;Kredi ve Yurtlar Kurumu gibi konaklama ihtiyacını karşılamada kullanılabilir. Zira bu turizm çeşidi belki ilin ekonomisine diğer turizm çeşitleri kadar ekonomik anlamda katkı yapmayacaktır. Ancak geleceğimiz olarak nitelendirdiğimiz gençlerin güvenilir,temiz ve uygun fiyatlı dinlence ve eğlence imkânlarının yaratılarak turizme katılımlarını sağlamak hem kamu hem de özel sektörünün görevidir.

Kamp turizmi; doğa ile iç içe olmak, istenildiği yerde mola verebilmek gibi özellikleri nedeniyle doğa tutkunları tarafından gerçekleştirilen bu turizm şekli, ekonomik anlamda az katkısı olmakla beraber çevreye duyarlılık adına teşvik edilmesi gereken bir turizm çeşididir.

Bu turizm çeşidinde seçilen kamp yerleri ve diğer teknik özellikler planlı ve bilinçli bir şekilde yapılmaktadır. Seçilen kamp yerleri genellikle karayolu güzergahlarına ve içme suyu kaynaklarına yakın, zemin açısından çadır kurmaya elverişli dağ yamaçları veya göl-deniz kenarlarında doğayla baş başa ama teknolojinin de konforuyla desteklenmiş alanlardır. Kamp yerleri kurulurken tura katılanların kendilerini mümkün olduğunca doğaya yakın hissetmelerini sağlamak için katılımcıların bu faaliyetlere iştiraki sağlanmaktadır.

Bu anlamda kamp-karavan turizmi açısından muazzam fırsatlar sunacağını düşündüğümüz Bayburt, başta doğal güzellikleri olmak üzere, tarihi çekicilikleri, kültürel zenginliği, sıcak ve samimi insanları

ve iklimi ile mükemmel bir mekandır. Bölgenin doğal değerleri araba ve karavan ile seyahat eden turistler için önemli bir tercih sebebidir. Ancak, yörede çok basit şekilde düzenlenmiş kamping sahaları olmakla beraber bunların sayıları ve hizmet düzeyleri yeterli değildir. Az bir yatırımla geliştirilecek kampingler, yörenin tanınması ve turistlerin bölgeye daha sık gelmelerine yardımcı olacaktır.

Çoruh Vadisi, Kop Dağı ve Soğanlı Dağı'nda kamp ve karavan imkanları mevcuttur. Özellikle Karadeniz'in sahil kesimlerinden gelen konuklar Çoruh Vadisi'nde kamp kurarak aileleri ile dinlenmektedirler.

6. AB SİYASA PROGRAM FONLARI VE FORMLARI

Siyasa dokümanlarına bakıldığında Lizbon Anlaşması'nın 195'inci maddesi, turizmin başta rekabetçilik olmak üzere birçok açıdan önemine özel olarak vurgu yapmakta. Avrupa 2020 Stratejisi, Avrupa'nın dünyanın bir numaralı turizm destinasyonu olma konumunu korumayı hedefliyor.

AB Kapsamında turizmi ilgilendiren AB siyasa, program ve fonları aşağıdaki şekilde verilmiştir:

- ✓ Avrupa Bölgesel Gelişme Fonu (ERDF: European Regional Development Fund): Kültürel ve doğal mirasın korunması gibi daha sürdürülebilir odaklı turizm yöntemlerini desteklemektedir.
- ✓ Avrupa Sosyal Fonu (ESF: European Social Fund): Eğitim/öğrenim yoluyla turizm sektöründe hizmetlerin ve istihdamın üretim kapasitesini ve kalitesini artırmaya yönelik projelere eş finansman sağlamaktadır. Küçük ölçekli turizm işletmelerine yönelik eğitimler ve küçük ölçekli girişimciliğin desteklenmesi hedeflenmektedir.
- ✓ Avrupa Yaşamboyu Öğrenme Programları ve Genç Girişimciler için Erasmus Programı (European programmes for life-long learning and Erasmus for young entrepreneurs): bireylerin, turizm sektörü de dahil olmak üzere çeşitli alanlarda eğitim ve öğrenim amaçlı seyahatlerini mümkün kılar.
- ✓ Avrupa Kırsal Gelişme için Tarım Fonu (EAFRD: European Agricultural Fund for Rural Development): Tarımsal ürünlerin, kırsal çevrenin kalitesinin artırılmasını destekler ve kırsal ekonomiyi çeşitlendirmenin bir yolu olarak turizmi teşvik eder.
- ✓ Avrupa Balıkçılık Fonu (EFF: European Fisheries Fund): Balıkçılığa ilişkin alanların eko turizm alternatifleri olarak şekillenmelerini/farklılaşmalarını teşvik eder.
- ✓ Rekabetçilik ve Yenilikçilik Çerçeve Programı (Competitiveness and Innovation Framework Programme): AB işletmelerinin ve iş alanlarının rekabet edebilirliğini ve özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeleri destekler. Dolayısıyla turizme yönelik rekabet edebilirlik ve turizm sektöründeki küçük ve orta ölçekli işletmeleri de kapsamına alır.
- ✓ Araştırma ve Teknolojik Gelişme için 7inci Avrupa Çerçeve Programı (7th EU framework programme for research & technological development) kapsamında yürütülen araştırmalar turizm sektörüne ve turizmin konu edindiği alanlara (kültür vb) yönelik bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişimine yönelik katkıları nedeniyle dikkate değer bir faaliyet alanı olarak kabul edilir.

SONUÇ

Coğrafi çevre ve ona ilişkin değerlerin tamamı insanoğlunun var olduğu günden bu güne her zaman yaşamsal şekillenmede belirleyici olduğu gibi, turizm olgusunun ortaya çıkması ile de turizmin gelişmesinde, ana belirleyici olmuştur. Coğrafi çevreden, bütün ekonomik sektörler gibi, turizm de faydalanmaktadır.

Yerel halka, kültürüne, geleneklerine, doğal kaynaklara ve çevreye dikkat ve saygı gösterme esasına dayalı bir turizm faaliyeti olan alternatif turizm içerdiği turizme dair alt başlıklarla spor turizminin türlerini de içinde barındırmaktadır. Bayburt ili gibi sanayisi olmayan ancak bununla birlikte doğal, kültürel ve tarihi açıdan zengin olan yörelerde, fazla maliyet gerektirmeksizin çeşitli düzenlemeler yaparak, daha fazla para harcayan, çevrenin korunmasına karşı duyarlı olan turistlerin gelmesi ve spor turizminin gelişmesi bir çok avantajı da beraberinde getirecektir. Zira Bayburt, sahip olduğu doğal

güzellikler ve tarihi açıdan zengin değerlere sahip bir şehir olmasının avantajlarını bugüne kadar gereği gibi kullanamamıştır. Bu nedenledir ki, tüketim kalıplarının değiştiği günümüzde, alternatif turizm dediğimiz, çevre ve doğa ile bütünleşmiş tatilleri ön planda tutan bir turizm türü gelişmektedir. Gelişmekte olan bu turizm türü küresel bazda dünya turizminin yüzde 15-20'sine sahiptir ve giderek daha büyük bir pazar payına sahip olacaktır. Biz ciddi bir alternatif turizm ve spor turizmi potansiyeline sahip olduğunu düşündüğümüz Bayburt'un bu pastadan payına düşeni alabilmesi için doğru politikalar, sürdürülebilir bir yaklaşım ve altyapısı iyi hazırlanmış planlamalara ihtiyacı olduğunu düşünüyoruz.

Sportif turizm değişik biçimlerde ortaya çıkabilir. Öncelikle turizm olayı çerçevesinde spor yapılması, sürekli ikamet edilen yer dışına çıkılarak yapılan dinlenme, gevşeme veya o spor kolunda gelişmeye yardımcı idmanlar turizm çerçevesindeki sportif faaliyetler içinde sayılabilir. Bayburt ciddi anlamda sportif turizme imkân sağlayacak potansiyellere sahiptir. Kayak, rafting, mağara turizmi, bisiklet, yamaç paraşütü, sportif olta balıkçılığı ve cirit sporu sportif turizm kapsamında değerlendirilmektedir.

Turizmin zamana yayılması konusunda Bayburt, başta kayak olmak üzere kış sporları açısından oldukça önemli bir potansiyel arz etmektedir. Bu potansiyelin kullanılması adına tesisleşme ve altyapı çalışmaları yapılmalıdır. Şüphesiz burada en önemli konu karayolunun iyileştirilmesi ve tabi ki turizmde birincil ulaşım aracı olan hava yolunun ilde var olması gerektiğidir.

Tesisleşme konusu ise zamanla ve ulusal planlar aracılığı ile geliştirilmesi gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira yerel kaynaklarla kış sporlarına hizmet edecek bir tesisleşmenin yapılması çok olası görülüyor. Ancak özellikle turizm altyapısı ve kentsel altyapı konularındaki iyileşme ve yatırımlar bu tarz yapılaşmaların turizm yatırımcıları gözünde daha kolay gerçekleştirilmesini sağlayabilmektedir.

KAYNAKÇA

Barutçugil, İ., (1986), Turizm Ekonomisi ve Turizmin Türk Ekonomisindeki Yeri, İstanbul, Beta Yayınları.

Barutçugil, İ., (1989), Turizm İşletmeciliği, İstanbul, Beta Yayınları

Doğaner, S., (2001), Türkiye Turizm Coğrafyası, İstanbul, Çantay Kitapevi.

Feyzioğlu, T., (1992), 'Atatürk ve Gençlik' Atatürkçü Düşünce, Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi.

Gökdeniz, A., (1996), 'Uluslar Arası Turizm Hareketlerinde Kongre Turizminin Yeri, Fiziksel Donanımları, Boş Zaman Rekreasyon Alışkanlıkları ve Türkiye'nin Yapısal Analizi', Turizmde Seçme Makaleler 24, İstanbul, TUGEY Yayını.

İpek Yolu Dergisi, (1994), 'Doğa Turizminde Yeni Seçenekler Bisiklet Turu', Sayı 7.

Olalı, H., (1983), Dış Tanıtım ve Turizm, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, Yonca Matbaası.

Şen, Z., (2004), Türkiye'nin Avrupa Birliği Adaylığı ve Katılım Öncesi Stratejisi Çerçevesinde Bölgesel politika Alanında Uyum Durumunun Değerlendirilmesi, Uzmanlık Tezi, Ankara, Ekonomik ve Mali Konular Daire Başkanlığı.

Toskay, T.,(1989), Turizm, Turizm Olayına genel Bir Yaklaşım, İstanbul, Der Yayınları.

Ülger, S., (1992), Genel Turizm, Ekin Kit